DISSERTATIO
MEDICA INAUGURALIS,
DE
LINGUÆ MUTATIONIBUS IN MORBIS,

QUAM ANNUENTE SUMMO NUMINE,
EX AUCTORITATE CLARISSIMI VIRI,

LUDOVICI-VINCENTII RAOUL,
RECTORIS MAGNIFICI,
PHILOS. THEORET. ET LITT. DOCT. ET IN FACULT. LITT. PROF. ORD.,
NEC NON
NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO,

PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS,
IN ACADEMIA GANDAVENSI,
RITE AC LEGITIME OBTINENDIS,
PUBLICE DEFENDET

VICTOR MASSEZ,
EX GAVRE,

DIE 4 AUGUSTI 1825, HORA DECIMA.

GANDÆ,
TYPIS H. VANDEKERCKHOVE FILII, IN VIA KORTE-RIDDERS.

Ex decreto facultatis 2 martii 1818, opiniones in dissertationibus propositæ, illarum auctoribus propriæ sunt, et a facultate medica nec approbatæ nec improbatæ sunt habendæ.

PROOEMIUM.

Si debita animi attentione consensus sympathicos consideramus, qui in statu morboso inter linguam et nonnulla majoris momenti organa, sed imprimis inter linguam et apparatum digestivum intercedunt; atque si attendimus horum organorum statum frequenter ex lingua dignosci, cujus mutationes, in morbis præcipue acutis obviæ, non solum formandæ diagnosi aut prognosi, verum etiam morbi complicationibus extricandis, riteque instituendis indicationibus, nonnunquam inservire valent; tunc sane patebit linguæ inspectionem summæ utilitatis, sæpeque necessariam esse. *C'est par l'inspection de la langue,* ait Celeb. *Portal* (1), *que les médecins acquièrent des connaissances sur la nature de plusieurs maladies et sur leurs divers états.* Enim vero Hippocrates, omnesque in arte clari viri, linguæ inspectioni, atque mutationibus, quas in morborum decursu subit, animum valde intenderunt. Prosper Alpinus (2) hanc inspectionem, in morbis acutis, apud quosdam ægros præcipuam constituere prognosis partem, asserit. Prothus Casulanus (3) tanti faciebat inspectionem linguæ, ut ipsam toties, quoties quidquam de morbo prænuntiandum esset, inspici commendaret : de hac re fortissimo loquitur modo Baglivi (4),

(1) Anat. méd. vol. IV, pag. 528.

(2) De præsag. vit. et mort. ægrot., pag. 319.

(3) De ling. maxim. morb. acutor. signum, lib. I, cap. VII, et lib. II, cap. IV.

(4) Prax. med. lib. I, cap. XIII.

ait enim : « In morbis nunquam ab ægro discedas nisi linguam inspexeris : » hæc statum sanguinis præ aliis signis et apertius et certius nobis indicat; » reliqua namque signa sæpissime fallunt; hæc autem nunquam aut raro. Et » nisi sapor, color aliaque linguæ accidentia ad naturalem statum redacta sint, » nunquam ægrum tutum dato adstantibus, aliter male consules nomini tuo ». Van Swieten (1) vero monet, peritos medicos nunquam ab ægris recedere, nisi os internum prius inspexerint.

Igitur linguæ inspiciendæ utilitate atque necessitate perspectis, hanc semeiologiæ partem, quæ hujus organi mutationes in morbis amplectitur, pro dissertationis meæ inauguralis argumento selegi.

In unum itaque congerens quidquid circa linguam maxime moverit me, sive prælectiones clinicas *optimorum præceptorum, clarissimorum Professorum Van Rotterdam et Kluyskens* (2) in nosocomio Academico ad ægrotantium lectos frequentantem, sive optimis medicinæ auctoribus incumbentem, ut potero, persolvam incœptum. Materiam, fateor, quam plurimis difficultatibus ac controversiis obnoxiam, sublimioribusque ingeniis, longiori praxi confirmatis, elucidandam suscipio. Etenim peragrantem tenebrosas sæpe medendæ naturæ vias, studia, tirunculi clinica observatio, vix me dirigunt : cæterum satis superque erit, non gloriæ, sed legibus academicis satisfaciendi gratiâ, susceptus labor, quoddam emolumentum, si non aliis, saltem mihi conferat. Quare, benevole Lector, spero veniam scriptis, quorum non gloria, sed officium utilitasque causa fuerunt.

Antequam autem ad propositum aggrediar, non abs re fore existimavi quædam de linguæ statu naturali præmittere.

---

(1) Comment. in aphor. Boerhaavii, tom. II, pag. 151.

(2) Multa pergrata ex animo volvo huic Clariss. Professori, qui mihi hanc quam tracto materiem, nec non præcipuos consulendos auctores, indicavit.

DISSERTATIO

MEDICA INAUGURALIS,

DE

LINGUÆ MUTATIONIBUS IN MORBIS.

> La langue est un des organes qui fournissent les signes les plus nombreux et les plus intéressans à considérer dans les maladies. Ces signes éclairent sur la violence de la maladie, sur la manière dont se font les sécrétions, et même sur l'état de tube alimentaire et de plusieurs autres organes importans, tels que la peau et les poumons.
>
> LANDRÉ-BEAUVAIS, SÉMÉIOT.

DE LINGUÆ STATU NATURALI.

Lingua in statu naturali generatim colorem subpallido-roseum refert; humida est, levis, mollis; ejus superficies, exceptâ basi, ubi interdum parumper albida mucosa invenitur, nullo sensibili muco obducitur; temperiem temperiei cæterarum oris partium mollium æqualem offert; volumen ejus spatio, per arcadam alveolarem inferiorem circumscripto, accommodari solet; flexilis, libere agiliterque multifarios motus, implendis muneribus necessarios, exequi valet; nullis ulcusculis aut pustulis conspicua est, atque gustui, cujus præcipuum sistit organum, dicata, officio sibi mandato fungitur.

Quanquam in sanitatis statu lingua sub memoratis conditionibus sese offerre soleat, attamen sicuti apud quosdam homines, optime cæteroquin valentes, pulsus intermittens, irregularis, quandoque reperitur, sic et lingua, apud quosdam, etiam sanissimos, interdum modificationes vel mutationes subit, quæ nec muneribus exequendis obstaculo sunt, nec conditionem morbosam denotant.

Ad hasce individuas, sanitati consentaneas, modificationes, imprimis referri merentur linguæ sordes, seu ejus mucus versicolor, ut plurimum albidus, alias subfuscus, flavus, vel qualis in saburra biliosa vocata occurrere solet. Ille mucus, qui a linguæ folliculis vel glandulis mucosis, ut postea dicetur, oritur, ad hujus organi basim semper manifestius observatur; non raro per breve tempus ejus superficiem obsessam tenet; mane ac jejuno stomacho, quam post alimentorum assumptionem, magis est conspicuus, atque ore colluto mundatoque, nonnunquam facile aufertur.

Quibusdam tamen hominibus lingua continue mucosa, spurca est, ac sordes interdum tam arcte ejus superficiei adhærent, ut nullo modo tolli queant, ad propriam hujus organi compaginem pertinere crederentur, illæso autem manente gustu (1). Celeb. *Coopmans* (2) testatur, se homines novisse benevalentes, quibus lingua non solum valde mucosa, spurca, imo quandoque crustâ spissâ, fuscâ vel nigricante, tecta erat, sed quibus ægrotantibus munda fiebat; ita ut, inquit, major minorve muci copia in lingua obvia illorum valetudinis gradum indicare videretur.

Hæc linguæ conditio mucosa vel sordida, quæ, colore ac varietate sua, ad morbos acutos, siccitate in hisce plerumque occurrente excepta, magna similitudine pertinet, apud obesos, vitam sedentariam agentes, melancholicos,

---

(1) Dict. des Sc. méd., art. Langue.

(2) Bataafsch Genootschap, IX.e deel, bl. 196.

et præcipue provectioris ætatis homines, sæpius animadvertitur. De prandio dormientes, statim a somno, etiam interdum linguam mucosam offerunt. Graviter itaque allucinaretur qui omni tempore, et in omnibus casibus, linguam mucosam, conspurcatam, cujusdam morbi acuti, vel alterius prægressæ affectionis morbosæ effectum aut consequentiam aspiceret.

Quædam circumstantiæ peculiares, in sanitatis statu, alias insuper modificationes ad linguæ colorem spectantes producere valent. Enim vero quemadmodum vegetabilia, lumine orbata, colorem naturalem amittere, pallescere, atque albescere observantur, ita quoque apud homines, qui in foveis subterraneis, aliisve locis obscuris vivunt, non cutis sola, sed et ipsa lingua pallescit, albicansque invenitur. Placitum itaque Illust. Bichat (1): *La lumière agit évidemment sur le derme. Eloignés de son influence, les hommes s'étiolent, pour ainsi dire, comme les plantes,* et hìc pariter de lingua valere posset. Lumen vero atque frigus, si illorum actioni stimulanti lingua exposita fuerit, contrarium sortiuntur effectum, ejusque ruborem plerumque adaugent.

Augmentum ruboris linguæ, post ciborum assumptionem, sub ipsa digestione, postque spirituosorum, vel aliarum substantiarum stimulantium, sinapi, piperis etc. usum, etiam locum habere solet.

Variæ insuper hominum constitutiones, quæ temperamenta audiunt, magnamque exerunt impulsionem in animi pathemata, sanitatem, ac morbos, non tantum varietates ratione coloris, aspredinis, tenuitatis, cuti inducunt, verum etiam linguam quibusdam coloris modificationibus obnoxiam reddere videntur. Ita de hac re loquitur Coopmans (2): *Het zigtbaar verschil der kleur, welke de menschen van verschillende gesteldheden onderscheidt, heeft ook plaats in*

---

(1) Anat. génér., tom. IV, pag. 669.

(2) Ter aangehaalde plaats, bl. 180.

die der tong, en de ondervinding leert, dat de zelve, in menschen van een galachtig gestel minder rood gekleurd is, dan in die van een bloedrijk; donkerer in het zwartgallige, en bleekrood in het slijmagtige. Ut est, hæ modificationes eodem modo, quo temperamenta, quæ raro simplicia, sed sæpius mixta sunt, permiscentur, variare debent, et ut plurimum vix vel ne vix quidem sub sensum cadunt.

Hisce præmissis, ad propositum est accedendum. Ut autem ordine quodam in materia tam complexa tractanda procedamus, linguæ mutationes in morbis per vices, et in quantum fieri potest segregatim, considerare conabimur. Et 1.° de linguæ colore mutato agetur; 2.° venient sordes vel mucus versicolor ejus superficiem obducentes; 3.° lingua sicca humidaque examinabitur; 4.° de ejus volumine aucto vel imminuto, duritie ac mollitie sermo erit; 5.° considerabitur motuum abnormitas ejusque paralysis; 6.° lingua pustulosa, ulcerosa, aphthosa indicabitur; 7.° denique pauca de ejus temperie adjiciemus.

DE LINGUÆ COLORE MUTATO.

Mutationes coloris, quas lingua, in statu naturali subpallido-rosea, in morbis patitur, vel ipsam proprie spectant, vel a sordibus seu muco versicolore, ejus superficiem obtegentibus, originem ducunt. Priori in casu, de quo hìc erit sermo, lingua nunc naturali rubrior, nunc pallidior, aliàs plumbea vel livida, in ratione indolis, vis, diuturnitatis, nec non complicationis morborum, invenitur.

Lingua prærubra, quæ alicujus inflammationis generalis seu localis signum potest haberi, maximi est momenti, ac summa medicorum attentione videtur digna, præsertim hac ipsa tempestate, qua omnes morbi, olim a Celeb. Brown stenici, vel asthenici dicti, inflammatorii renuntiantur, atque maxima eorum pars ad apparatum digestivum, quocum lingua, ut jam monuimus, arctâ conjungitur

sympathiâ, pertinere dicuntur. Linguæ enim rubor, morbi naturam inflammatoriam, seu ejus cum inflammatione complicationem patefaciendo, sæpe impediet ne medicus incongruentibus medicamentis quam sedulo vitandis, phlegmasiam exasperet, et idem efficiat, ac dum ignis extinguendi causa, ipsi oleum affunderetur.

Linguæ rubor, qui præcipue in stomachi ac intestinorum phlegmasiis acutis dilucide percipitur, atque omnes generatim validas viscerum inflammationes, peripneumoniam, pleuritidem, peritonitidem, encephalitidem etc. stipare solet, sæpe etiam evidenter animadvertitur in exordio vel decursu fibrium malignarum, putridarum, lentarum nervosarum, in typho, febre ardenti, diarrhæa ac dysenteria, quarum indolem inflammatoriam, vel visceris cujusdam inflammati complicationem, nec non remedia adhibenda, artis perito plerumque monstrat.

Notandum tamen augmentum ruboris, ratione phlegmasiæ impetus, nec non nexus sympathici, qui inter linguam et organum inflammatum intercedit, varium, generaliter in ejus marginibus atque apice manifestius apparere, quinimo quandoque in his solis, reliqua superficie muco abscondita, bene conspicere esse. Decet igitur, ad rectam linguæ conditionis notionem acquirendam, ut ipsa non partim, sed tota, atque ad latera et apicem, æque ac basim vel partem mediam, inspiciatur. Cæterum sagacitate prudentiaque præditus medicus, quanticumque ex lingua desumpta signa faciat, ut bene de morbi natura, complicationibus, exitu, judicet, ac omnis generis errores caveat, in abdomine, pectore, pulsu, facie, urinis etc. occurrentia, magna cum cura et diligentia quoque considerabit, ac quo modo inter se apparentia omnia cohærent, etiam atque etiam perpendet. Ait Illust. Rega (1) : « ut lingua medi-
» cum rarius fallat, attendere is debet quo morbi tempore, quo ordine sese

(1) Accur. medend. methodus, pag. 254.

» excipiant quæ apparent; num progressum habeant in pejus, aut retrogressum » in melius ».

In gutturis et pulmonum inflammationibus, lingua valde rubra morbi vehementiam indicat, ac infausti interdum est ominis : « quæ apud Britonem erat » et anginâ conflictabatur, primum ex lingua laborare cœpit; vox obscure » se prodebat; lingua rubescens et resiccata erat.... quinto periit » (1).

Quod autem linguæ in peripneumia colorem attinet, variant auctorum opiniones : Illust. Stoll (2) historiam refert cujusdam sartoris, peripneumoniâ exstincti, qui per omnem morbi decursum linguam humidam, modice albescentem habuit. Divus senex linguam pallido-albicantem peripneumoniâ affectis propriam dicit; morbi enim historiam filii Cydis referens, inquit (3) : « lingua » qualis est peripneumonicis cum pallore albicans »; et alibi (4) : « peripneumo- » nicis quibus lingua tota alba ac aspera sit ambæ pulmonis partes inflammatæ » sunt; quibus vero dimidium una, juxta quam apparet ». Hanc ultimam Hippocratis sententiam confirmat Bordeu (5), quinimo putat quasdam lienis ac hepatis affectiones, in linguæ latere, hisce organis respondente, pariter sibi innotuisse.

Ita vero de peripneumoniæ symptomatibus Cælius Aurelianus loquitur (6) : « Lingua aspera ac primo subalbida dehinc rubra ». Eamdem amplectitur opinionem Celeb. Double, ait enim (7) : *J'ai vu en effet le plus ordinairement*

---

(1) Hippoc. Epid. lib. III, ægr. 7.

(2) Ratio medend. pars I, pag. 220.

(3) Epid. lib. VII pag. 830.

(4) Coac. prænot., sect. III, n.° 176.

(5) Recherch. sur le tissu muqueux, pag. 179. et suiv.

(6) De morb. acut. et chron., lib. II, cap. XXVII, pag. 138.

(7) Séméiot. génér., tom. I, pag. 328.

la langue blanche dans le principe de la maladie (peripneumonia) *devenir rouge à une époque plus avancée.*

Equidem in peripneumoniæ exordio, uti in reliquis naturæ catarrhalis affectionibus, lingua sæpe mucosa albida invenitur, sed rubor, ab initio morbi quandoque conspicuus, progrediente phlegmasiâ, manifestior evadere solet, atque lingua sine muco sicca, rubra, tamque nitescens, ut glutinoso aliquo liquore illinita videretur, pluries in periodo irritationis pulmonum catarrhi fuit observata (1). Hæc ultima linguæ conditio etiam interdum animadvertitur in gutturis inflammationibus, et plerumque aphtharum eruptionem præcedit.

In morbis cutaneis, variolis, morbillis, scarlatina, lingua, quam in statu naturali rubrior, ut plurimum eruptionem cutaneam præit; sed paucos post tres vel quatuor dies, si bene procedit eruptio, evanescere incipit rubor, atque cutis inflammatio, hoc morbi tempore accidens, systematis mucosi irritationem, quam præexistentem linguæ rubor, nausea, vomitus denotabant, versus cutim revellere videtur; quum vero, facta jam sed præcipue instante eruptione, lingua subito mundatur, et admodum fit rubra, malum est signum, et sæpissime eruptio vel supprimitur, vel perverse procedit. Aliter res sese habet in scarlatina mucosa dicta; lingua enim rubra perstat, idque offert peculiare : hujus scilicet organi papillæ fortiter prominent, atque linguam admodum scabram efficiunt : quod Cl. Prof. Kluyskens, in prælectionibus suis de morbis cutaneis, ex lucidis iconibus egregii operis Doctoris Willan (2) nobis demonstravit.

Quum in morborum acutorum decursu, ut quandoque fit, lingua derepente evadit valde nitida, sicca, atque rubra, et urinæ ardentes ac sitis vehemens permanent, inflammationem intus evolvi suspicari licet. Celeb. Landré-Bauvais (3)

---

(1) Dict. des Sc. médic., art. Langue.

(2) On cutaneous diseases, vol. I. London, 1808. in-4.°

(3) Séméiot., pag. 136.

præsertim in febribus nervosis et eruptivis, atque in dysenteria, sæpius hæc observari symptomata, idque contingere affirmat.

In morbis chronicis, lingua rubra, cum siccitate conjuncta, gravem existere irritationem frequens significat. Double ait (1): *la rougeur de la langue avec sécheresse, dans les maladies chroniques, est le signe d'une irritation considérable de tout le systême.* Hæc linguæ conditio sæpius in phlegmasiis chronicis præcipue stomachi et intestinorum, dum recrudescit inflammatio, notatur, atque sub horum morborum fine, præsente jam diarrhæâ colliquativâ, viribusque fere omnino exhaustis, statum inflammatorium adhuc vigentem, ac ultimum naturæ conatum adversus ineluctabile fatum, indicare videtur.

In phlegmasiis acutis, quæ pectus, apparatum digestivum, vel alia viscera interna occupant, lingua, antea rubra, sicca, aspera, decrescente vel feliciter exitura inflammatione, ut plurimum pallidior, humidior atque magis mucosa evadit. Si vero invalescit, vel ad gangrenam tendit phlegmasia, rubor augetur, lingua plerumque siccior, asperior fit, aliquando finditur et livida vel nigra reperitur : hoc ultimo in casu summum periculum, et nonnunquam mortem prænuntiat. Ita loquitur Double (2) : *la lividité de la langue est un très-mauvais signe dans tous les cas : elle indique la dégénérescence gangréneuse ou la terminaison par le sphacèle dans les phlegmasies locales, et spécialement dans les phlegmasies du poumon et de l'estomac.*

Ut bonum notatur signum ab Illust. Portal (3), dum in pectoris inflammationibus, lingua a rubore amittit, humida fit, ac flavescit. Hocce assertum, pluries in nosocomio Academico, præsertim apud peripneumoniâ vel pleuritide laborantes, confirmatum vidi.

---

(1) Ouvr. cité, pag. 329.
(2) Ouvr. cité, pag. 333.
(3) Ouvr. et vol. cit., pag. 526.

Si lingua in morbis inflammatoriis non admodum rubescit, ac hûmida perstat, præsagium est bonum; morbus enim in genere non est vehemens, nec gravis supervenit complicatio.

In variis asphixiarum speciebus, suffocatione, strangulatione etc. oboriundis, lingua plumbea, livida invenitur. Idem color plumbeo-lividus etiam aliquando animadvertitur apud dyspnæâ affectos, in angina stridula, tussi convulsiva, peripneumoniâ ad sic dictam *carnificationem* seu *hepatisationem* tendente, in plerisque cordis affectionibus organicis, verbo, omnibus in casibus, ubi a quacumque causa circulatio aut respiratio impediuntur, et sanguinis venosi in arteriosum conversio difficulter peragitur vel intercipitur. Hæc autem linguæ conditio, generatim summopere periculosa potest haberi, sæpeque prompta, morbi naturæ nec non symptomatibus accommodata, poscit remedia.

Color linguæ plumbèus, sub ultimo hydropum tempore, jamjam imminente morte, quoque interdum occurrit. Ait Double (1) : *la langue comme plombée dans les hydropisies, est un signe de mort prochaine.* Hæc autem præcipue pectoris spectant hydropes; nam in cæteris hydropum speciebus, lingua, ac totus corporis habitus, quam in statu naturali pallidiores perstare solent.

Animi præterea pathemata, incitantia appellata, uti ira, furor etc. quæ sanguinis circuitum vehementer excitant, linguam obscure rubram, ac veluti plumbeam efficere valent.

Quod linguæ spectat pallorem, status ille, tenui non raro præsente muco albido, omnes generaliter morbos diuturnos, cachecticos, imprimis hydropes concomitatur, et ut plurimum pallori generali, atque magnæ debilitati conjungitur; quæ si in dies augeantur, discrimen, in quo versantur ægri, in dies quoque crescit.

---

(1) Ouvr. cité, pag. 333.

DE SORDIBUS SEU MUCO VERSICOLORE LINGUÆ SUPERFICIEM OBDUCENTIBUS.

Admodum variam, varii auctores, explicationem, de linguæ mucosæ vel sordidæ origine, ac ejus a statu naturali recessione, tradiderunt. Duplici potissimum id fieri modo contendunt Daniel Senertus (1), Fernelius (2), Riverius (3), aliique nonnulli, qui ante vel post illos fuerunt, scilicet : aut per humores, ex linguæ vasis arteriosis et venosis exhalatos, cujus tegumenta præcipue afficiunt; aut per vapores ac humores, quos ex partibus inferioribus, pectore, sed præsertim abdomine, sursum ascendere dicunt. Hisce ex capite descendentes humores etiam interdum adjunguntur. Alii vero primam rejiciunt rationem, putantque linguam mucosam, spurcam, ex stomacho oriri, qui, materiis putridis, humoribus degeneratis, pituitâ, bile etc. repletus, eadem, cum per fibres, aliasve ob causas incalescit, sub fuliginosorum vaporum forma, faucibus et linguæ accrescentium, ac siccitati, aspredini, nec non nigredini ansam præbentium, sursum propellit, non aliter, quam per operationes chemicas, corpora quædam ignis ope attolluntur, vel sicuti fumus, sub forma fuliginis, camini spiramento accrescit (4).

Hanc oppugnat sententiam Illust. Helmontius, atque dicit (5) : « non est » ergo linguæ ariditas, crustataque ejus sordes, in febribus, effectus sive indi-

---

(1) Instit. med., lib. III, part. I, sect. IV, cap. XVI.

(2) Univ. med., pag. 364.

(3) Instit. med., lib. III, sect. III, oper. pag. 110.

(4). Vid. J. Primerosius de Febrib. lib. III, cap. XX : et Galenus de Morb. vulg. comment. V, oper. tom. III, pag. 735; eamdem tueri videtur opinionem.

(5) Ortus med. in tract., cui titut. latex humor neglect., § 28.

» cium exhalationis, e stomacho (etiam potum non coquente) sursum delatæ : » *sed est defectus laticis deturpati, vel egestate penuriosi* ». Celeb. Van Swieten (1), qui æque sordes in lingua apparentes, non debere originem suam fuliginosis halitibus, ex ventriculo sursum ascendentibus et linguæ accretis, asserit, humoristorum amplectitur opinionem, et jacturam tenuiorum ac densationem superstitum corporis humorum, ipsis ansam dare contendit. Bordeu vero (2) varia phænomena, quæ lingua in pectoris et ventriculi morbis subit, per communicationem, quam pectus ac ventriculus ope textus cellularis cum lingua habent, explicare conuixus est.

His autem variis opinionibus, quarum quæque suos nacta est fautores ac detractores, missis factis; vera genuinaque linguæ mucosæ sordidæ origo, in ejus glandulis seu folliculis mucosis, quorum actio idiopathice interdum, sed ut plurimum sympathice augetur, quærenda est. Ait Illustriss. Bichat (3) : *toutes les fois qu'il y a un embarras gastrique, que la surface muqueuse de l'estomac souffre par conséquent, la surface de la langue s'affecte sympathiquement; les glandes situées sur cette surface augmentent leur action, et de là cet enduit blanchâtre et muqueux qui détermine ce qu'on appelle vulgairement langue chargée, qui offre un véritable catarrhe sympathique, mais qui peut exister idiopathiquement.*

His dictis, jam varietates considerabimus, quibus linguæ mucus in diversis morbis, ac variis eorum stadiis obnoxius est, ita ut nunc sit albidus vel flavus, nunc fuscus vel nigricans, aliàs tenuior vel spissior, imo quandoque crustam fuscam, nigram referat : quas omnes varietates, immutatis proprietatibus orga-

(1) Op. et tom. cit., pag. 448 — 449.
(2) Ouvr. cit., pag. 116.
(3) Ouv. et tom. cit., pag. 482.

nicis glandularum linguæ mucosarum adscribendas esse, Bichat (1) iterum demonstravit.

Lingua mucosa, albida, subflava, omnium frequentissime obvia, maximum morborum epidemicorum numerum, affectiones gastricas, biliosas, febres nervosas, mucosas, exanthematicas, ac omnes generatim febres continuas, instante vel incipiente morbo, concomitari solet. Ait Fienus (2) : « linguæ sordes et » albedo febrem continuam significant ». Hæc vero linguæ conditio medicum de alvi aut vomitus ciendi necessitate frequenter admonet : antequam tamen id fiat, considerare oportet an reliqua annuant aut renuant; lingua enim mucosa albida, non semper primarum viarum saburram arguit, nec utique remedia purgantia, vel vomitum moventia, ut nonnulli putant, postulat.

In plerisque morbis acutis periculosis, typho, febribus nervosis, putridis, malignis; in dysenteria, variolis etc. cum putredine complicatis, lingua primum muco albido, flavo, vel subviridi conspicua reperiri solet, qui, ad agmen progrediente morbo, in dies crassior, sordidior, interdum fuscus aut niger evadit, imo quandoque in similis coloris crustam mutatur; dum simul dentes imprimis incisores, et labia pariter crustata, fusca, nigra non raro inveniuntur. Illust. Leroy (3) dicit: *ce n'est que dans les fièvres aiguës les plus dangereuses que cet enduit prend une couleur rouge, brune, noire; que la langue devient absolument sèche et rude, et que les dents antérieures se couvrent d'un limon sec et noirâtre.*

Priusquam ulterius procedamus, sciendmm est quidquid aliquo imbutum colore, sive alimentum sit, potus vel medicamentum, linguam ejusque mucum

(1) Ouv. et tom. cit, pag, 477—616.

(2) Semiot. pars altera, cap. III, pag. 168.

(3) Du pronostic dans les malad. aig., pag. 61.

coloris sui participia reddere; ita ut post chocolati usum fusca inveniuntur; similem fere colorem a cortice peruviano accipiunt; nigrescunt ab extracto glycyrrhizæ, ab astringentibus post tincturæ martis aut ferri usum assumptis; flava fiunt a croco, rheo; verbo, toties mutant colorem, quoties medicamenta potus ac cibi in usum vocata varii sunt coloris. Si vero tale quid linguæ, ejusve muci colorem immutasse suspicio detur, sæpe utile erit, ad recte de hujus organi statu judicandum, antea aquâ æger os colluat.

In morbis rheumaticis, arthriticis, catarrhalibus, lingua muco albido plus minus crasso obduci solet, qui cum hisce affectionibus evanescit, atque linguæ cum cute et pulmonibus sympathiam probat, quorum transpirationem seu exhalationem, frigoris actione imminutam vel suppressam, glandularum suarum mucosarum aucta secretione, partim supplere videtur.

In morbis systematis limphatici, apud scrophulis laborantes; in affectionibus nervosis, epilepsiâ, choreâ Sancti-Viti etc., imprimis si adsit atonia; in plerisque morbis chronicis, speciatim in illis, qui organa digestioni inservientia occupant; in viscerum abdominalium obstructionibus, tumoribus hepatis etc. duris, scirrhosis; apud hypochondriacos; mœrori, tristitiæ, odio deditos; hæmorrhoïdibus affectos, ac feminas hystericas, lingua fere semper leviter mucosa albida, quandoque subflava reperitur, dum aliàs materies mucosa spatia tantum interpapillaria, nitidis ac parumper eminentibus papillis, occupat: quo ultimo in casu lingua *villosa* dicitur.

Lingua villosa, quæ generatim debilitatis indicium est habenda, febres intermittentes et lentas nervosas, in quibus animadvertitur, diuturniores fore nonnunquam prænuntiat; si autem in febre intermittente diu perstet, ne morbi chronici, hydrops, viscerum obstructiones adveniant metuendum est: dum in pectoris inflammationibus nimis protractis, illarum ad statum chronicum vel hydrothoracem proclivitatem ostendere solet.

Lingua præterea villosa, cum narium pruritu, pupillarum dilatatione, et magna voracitate conjuncta, vermes in intestinis nidulantes arte peritis crebro patefacit.

Lingua mucosa albida plerosque cavitatis oris morbos, odontalgiam, gingivarum, aliarumve hujus cavi partium affectiones concomitari solet, atque ipsam sub eadem vidi conditione, per omne temporis spatium, quo ligatura, a dexterrimo Professore Kluyskens instituta, glandulæ amygdalæ, magna in mole adauctæ, applicata mansit. Mihi miranti irritationem tumoris constrictione oboriundam, linguæ rubori non præbuisse ansam, respondit Cl. Professor : in hoc casu, uti in anginis mucosis, nec sat validam, nec sat generalem esse inflammationem, sed sufficientem ad actionem systematis linguæ mucosi augendam, nec non salivæ effluvium copiosum producendum, unde lingua mollis albidaque fieret. Addidit insuper linguam in ptyalismo mercuriali, interdum quidem cum hujus organi tumore conjuncto, semper albescentem inveniri.

In quibusdam morbis epidemicis, lingua speciali modo aliquando afficitur : sic enim in epidemica febri catarrhali, quæ anno Reip. XI, tempore hiberno Parisiis grassata est, et nonnullis exitio fuit, sequentia in lingua medici notarunt : *l'enduit de la langue était jaune, brunâtre ou noirâtre, en forme de bandelettes dans toute l'étendue de la ligne médiane, les deux côtés étaient bornés par deux bandelettes muqueuses ou blanchâtres* (1).

Secundum Celeb. Huxham (2) lingua in principio febris lentæ nervosæ tenui albicante muco interdum obtecta, sæpius in morbi statu, speciatim ad partem ejus mediam fit admodum arida, luteo cum margine in utroque latere.

Lingua a febrium biliosarum exordio ut plurimum mucosa flava, hunc co-

---

(1) Dict. des Sc. méd., art. Langue.

(2) De febribus, pag. 65.

lorem, nulla superveniente complicatione, ad morbi ferme finem sæpe servat. Quum vero febres naturæ sunt putridæ, vel cum putredine in decursu complicantur, tunc lingua valde spurca, sive sicca sive humida, quam sæpissime colorem fuscum vel nigrum refert. Dicit Double (1) : *la couleur brune et noire avec sécheresse ou humidité, quelle qu'en soit d'ailleurs la cause, est un des caractères de la putridité. Il faut soupçonner cet état morbifique, soit comme maladie essentielle, soit comme complication, dans la plupart des cas où cette altération de la langue se manifeste.* In morbis autem chronicis hepar alte afficientibus, hujus organi ulceribus, ictero chronico; in aliorum viscerum exulcerationibus ; in quibusdam scorbuti casibus, ventriculique affectionibus chronicis; atque sub ultimis phthisis pulmonalis diebus, lingua etiam interdum sordida, fusca ac nigra animadvertitur.

Lingua fusca, nigra, vel similis coloris crustâ fuliginosâ conspicua, in omnibus generatim morbis, præcipue acutis, discrimen portendit, quod discrimen summopere crescit, dum lingua simul admodum fit sicca arida, finditur, ac veluti comburitur. Ait Riverius (2) : « lingua nigra, cum siccitate, scabritie, scissuris, et ustione lethalis ». Ita vero loquitur Coopmans (3) : *wanneer naamelijk de tong in heete en kwaadaartige ziekten zeer zwart word en tevens zeer droog blijft, bevind zig de lijder in een aller dringendst gevaar, en de dood naadert gewoonelijk met rasse schreden.* Variat tamen periculum, ex lingua nigra, sicca, fissa metuendum, prout reliqua bona vel mala sunt signa, atque optime dicit Celeb. Portal (4) : *dans les fièvres putrides et malignes,*

---

(1) Ouvr. cit., pag. 330.

(2) Oper. med., pag. 90.

(3) Ter aangehaalde plaats, bl. 195.

(4) Ouvr. et vol. cit., pag. 526.

adynamiques et ataxiques de quelques modernes, la langue noire est d'un mauvais présage, surtout si elle est gercée; cependant on voit fréquemment des malades qui ont la langue dans un tel état et qui se rétablissent parfaitement : c'est ce qui arrive surtout lorsque les autres signes ne sont pas mauvais. Eâdem vero paginâ sequentia addit : *la langue noire, quand d'ailleurs les symptômes de la maladie sont funestes, présage la mort.*

Quum lingua in dies mucosior, siccior, fuscior evadit, morbum adhuc invalescere exinde colligere oportet; atque si materies mucosa admodum sit spissa, et tenaciter linguæ adhæreat, cito morbum terminatum iri non datur spes. Ait Landré-Beauvais (1) : *l'enduit très-adhérent, très-épais, annonce que la terminaison ne sera pas prochaine dans les fièvres catarrhales, rhumatismales, gastriques ou nerveuses. Il indique aussi une longue durée des accès de fièvres intermittentes, de goutte, d'hypochondrie.* Quum vero in morborum decursu lingua, antea muco crasso, sordido, tenaci tecta, ad apicem et latera sensim sensimque mundatur, vel crustâ fuscâ, nigrâ, de qua supra egimus, labente, minus mucosa, humidior, ac magis evadit naturalis, optimum est signum, quod felicem morbi exitum prænuntiare solet. Integer autem materiæ mucosæ linguam tegentis discessus, si subito locum habeat, sæpe malum signum a medicis notatum fuit (2). Ast si lingua, interdum ab initio morborum acutorum, quamdiu status irritationis persistit, sine muco sicca, evadat mucosa, spurca, humida, optimum signum, quod secretiones vi morbi suppressas augeri, concoctionemque factam indicat, nec non faustum morbi eventum prænuntiat. (3).

In genere optimum etiam haberi potest signum, cum in morbi decursu

---

(1) Ouvr. cit., pag. 132.

(2) Dict. des Sc. méd., art. Langue.

(3) Clariss. Prof. Van Rotterdam in prælectionibus suis.

lingua, ante parumper mucosa sicca, cum symptomatum levamine magis mucosa, sed humida evadit; id tempore crisium interdum accidit, atque naturæ conatum salutarem adversus morbum ostendit.

Sub quorumdam morborum acutorum fine lingua, cæteris decrescentibus vel fere evanidis symptomatibus, interdum mucosa et veluti spurca manet, imo aliquando muco copiosiori tegitur, qui optime non raro debellatur, ægri vires ope remediorum amarorum leviter tonicorum rite sustentando. Quod si hoc in casu purgantia, seu vomitum cientia remedia in usum vocentur, ut plurimum non mundatur lingua, sed mucosa perstat, atque ægrotantes jamjam ad convalescentiam perducti, exinde recidivum plerisque exitiosum contrahere possunt morbum. Supra memorata tonica amara optimum quoque sortiuntur effectum, quum lingua mucosa stomachi atoniam vel debilitatem, ut quandoque fit, causam agnoscit; evacuantia vero hìc iterum omnia in pejus ruere solent.

Lingua præterea, convalescentibus ægris, a minimo in diæta excessu facillime mucosa evadit, sed debitâ servatâ abstinentiâ, facile etiam ad statum naturalem redit.

DE LINGUA SICCA ET HUMIDA.

Mutationes, quas lingua in statu naturali humida levisque in morbis præcipue acutis ratione siccitatis atque humoris patitur, eo magis medicorum attentionem merentur, quo illarum ope ut plurimum morbi vis melius innotescat, et ejus faustus, infaustusve exitus certius prævideri valeat.

Sive linguæ siccitas validæ et locali vasorum absorbentium excitationi, unde absorptio augetur, tribuitur, sive spasmo excretionem aut impedienti, aut supprimenti, adscribitur (1), certum est linguam siccam inter præcipua morbos

(1) Landré-Beauvais, ouvr. cit., pag. 128.

acutos concomitantia symptomata referri posse, atque affectiones periculosas, vel in decursu periculo obnoxias sæpius stipare. Gradus vero siccitatis ratione vis, nec non periculi morbi variare solet, atque lingua tantum sicca est, vel sicca est et aspera, vel denique rimas ac fissuras ob nimiam siccitatem patitur; non aliter ait P. Alpinus (1), quam terra, radiis solaribus torrefacta, ob immodicam ariditatem dehiscit.

Tanta linguæ siccitas in gravissimis morbis acutis, febribus ardentibus, adynamicis, ataxicis, typho graviori, validis viscerum phlegmasiis, nec non in dysenteria et variolis cum febre putrida complicatis interdum occurrit, atque pessimi est ominis.

Malum pariter est signum, quum in morbis acutis, febribus malignis, putridis etc., linguâ ac tota oris cavitate valde siccis, aridis, ægrotantes minime de siti conqueruntur, vel humidis, sitim patiuntur ardentem.

Lingua autem colorem naturalem, statumque fere consuetum aliquando in provecta jam febrium malignarum periodo adhuc servat, licet morbus non sit prorsus periculo expers. Sic ait Ballonius (2): « jam observavi in febribus ma-
» lignis nec magnam sitim esse, nec linguæ ariditatem, nec calorem magnum;
» unde sæpe morbus multo major est opinione ».

Secundum auctores (3), in febribus adeno-meningeis a Pinelio, pituitosis a Stollio dictis, pars linguæ media ejusque basis interdum siccæ, humidis ac quidem mucosis lateribus, inveniuntur; aliàs vero omnino contrarium observatur.

Quod linguam humidam attinet, in omnibus morbis acutis atque chronicis, etsi in hisce quam in illis minoris sit momenti, in genere siccæ est præferenda;

---

(1) Oper. cit., pag. 323.

(2) Oper. tom. II, pag. 40.

(3) Dict. des Sc. méd., art. Langue.

omnesque in arte clari viri, optimum habent signum quam plurimum felicem morbi exitum prænuntians, quum lingua antea sicca aspera, sensim humidior magisque naturalis fit, et oris cavitas undique humescit, atque gingivæ colorem ac statum consuetum rursus induunt (1). Ita de febre lenta nervosa statum consecuta Huxham loquitur (2): « si quando lingua eo tempore fit humidior, » et sputum accedit copiosum, signum semper est optimum ». Celeb. Cullenus ex lingua humida spasmos morbique complicationes terminata inferebat; atque in morbis inflammatoriis, signum illud faustissimi ipsi erat præsagii, quod pluries in nosocomio Academico apud phlegmasiis internis laborantes confirmatum vidi, præsertim quum simul cutis, moderate calida, madore perfunderetur.

In quibusdam tamen morbis acutis, febribus adynamicis, ataxicis, lingua subito humida facta, si reliqua mala esse pergunt, sæpissime mortem sequelam habet.

In apoplexia vero, cerebri commotionibus, compressionibus, lingua humida generatim nullius est momenti, et faustus infaustusve morbi exitus ex aliis eruatur obviis signis necesse est.

DE LINGUÆ VOLUMINE AUCTO VEL IMMINUTO, DURITIE ATQUE MOLLITIE.

Augmentum voluminis linguæ affectio idiopathica est, vel symptoma, quod morbos præcipue acutos comitatur. Priori in casu a vitio quodam conformationis pendere potest, vel actionem localem quorumdam venenorum, spirituosorum aut hydrargyri abusum causam agnoscit. In posteriori, de quo hic erit sermo,

---

(1) Double, ouvr. cit., pag. 335.
(2) De febribus, pag. 65.

imprimis morbos gravissimos, anginam inflammatoriam, peripneumoniam, febres malignas, variolas interdum stipat, atque generatim morbi intensitatem indicat, nec non pessimi est ominis.

Bonnetus (1) exemplum refert pulmonibus inflammatis enecati hominis, qui linguam tumefactam, propendentem, exsertam obtulerat. De angina autem inflammatoria, suffocationem ob nimium linguæ tumorem minitante, ita locutus est Stoll (2) : « fit tumor faucium, labiorum, linguæ, vultus, linguæ exsertio, » intorsio, inflammatio, oculorum rubedo, protuberans tumor horrendus ».

Quamvis lingua tumida in febribus plerumque male portendat, atque non raro ægrotans eodem tempore delirio corripiatur (3); attamen leguntur facta, quæ linguam admodum tumefactam, quandoque in suppurationem abeuntem, in febribus malignis criticam fuisse testantur (4).

Homines aëre acido carbonico suffocati, vel imminente tantum suffocatione, linguam non solum plumbeam, lividam, verum etiam fortiter tumidam offerunt.

Bordeu (5) linguam adeo tumefactam vidit apud leucophlegmatiâ laborantem, et paulo post, quatuor vel quinque elapsis diebus, mortuum, ut magnam partim ex ore propendentem massam œdematosam formaret. Portal (6) vero exemplum refert feminæ strumosæ, cui lingua tantæ erat molis, ut in oris cavo difficulter contineretur; atque eodem loco maxime singularem casum linguæ hirsutæ, remediis antiscorbuticis curatum, hisce verbis commemorat : *j'ai vu,* inquit, *dans*

---

(1) Sepulchr. anat. lib. I, § XXI, obs. 27.

(2) Aphor. de cognosc. et curand. febrib., § 103, pag. 17.

(3) Portal, ouvr. et vol. cit., pag. 527.

(4) Vid. Klin. interp. clinic., pag. 236. — Item Mémoir. de l'Acad. de chir., tom. V, p. 335 — 341 — 342, édit. de 1819, in-8°.

(5) Ouvr. cit., pag. 83.

(6) Ouvr. cit., pag. 527.

une femme la langue couverte de poils de cinq à six lignes de hauteur; ils étaient assez rudes, et reparaissaient peu de temps après qu'on les avait coupés : l'usage des antiscorbutiques long-temps continué guérit cette singulière maladie.

Apud scorbuto affectos lingua etiam aliquando intumescit, naturali mollior fit, atque sanguis ex ejus superficie stillat.

In morbis chronicis qui, defatiscente nutritione, ad marasmum tendunt, lingua sæpe naturali mollior, et volumine imminuta invenitur, atque voluminis imminutio in ratione, qua ipsa increscit consumptio, augeri solet. Lingua volumine decrescens, ac veluti atropha, in quibusdam paralysibus fuit reperta (1).

In morbis acutis gravioribus, lingua quandoque coarctata, retrotracta, dura reperitur, atque malum est signum, juxta Double (2) statum spasmodicum immoderatum denotans, nec non vehemens lethale quidem delirium præcedens. Si vero tam fortiter contrahitur lingua, ut frustulo corii nigri non dissimilis, in oris cavitate percipiatur, omnes, qui hunc descripserunt casum, ipsum prorsus lethalem dijudicarunt (3).

DE LINGUÆ MOTIBUS ABNORMIBUS EJUSQUE PARALYSI.

Lingua, quæ in sanitatis statu varios motus ad mentis arbitrium exequi valet, in morbis aliquando motus vel tremores insolitos, a voluntate minime pendentes subit, vel paralysi afficitur. Illi vero motus seu tremores abnormes, in morbis imprimis acutis gravioribus, febribus ataxicis, adynamicis, lentis nervosis, ty–

(1) Portal, ouvr. cit., pag. 529.
(2) Ouvr. cit., pag. 324.
(3) Vid., Coopmans, op. cit., pag. 204.

pho etc., cum æger linguam exerere tentat, interdum observantur, atque virium prostrationem, nec non morbi malignitatem indicare solent. Ait Illust. Boerhaavius (1) : « signa malignitatis in acutis sunt tremores insoliti linguæ ». Leroy vero (2) : *si le petit effort, qu'il fait* (æger scilicet) *pour sortir la langue et la montrer, suffit pour la rendre tremblante, c'est un signe de grande faiblesse, qui n'appartient qu'aux maladies aiguës les plus graves.* Riverius (3) linguam tremulam in acutis mortiferam habet, atque phreniticis, jam morti proximis, linguam plerumque tremescere asserit.

Lingua præterea tremula, inter apoplexiæ prodroma annumerari potest; nimiam diarrhæam ac validam dysenteriam sæpe comitatur, atque morborum chronicorum, summa debilitate stipatorum, non raro est comes.

Sub epilepsiæ accessu, lingua sæpenumero motus spastici generalis, interdum in hoc organo, finito paroxysmo, subsistentis est particeps. Dupuytren (4) enim casum refert spasmi linguæ, qui ex epilepsia per 14 dies substiterit. Stante frigore febrium intermittentium, lingua labiaque frequenter tremescunt, sed tremor ille, incipiente calore, evanescit. Linguæ tremores insoliti, a nimia toxici, seu vomitum moventis remedii in ventriculum actione, etiam originem trahere possunt.

In febrium malignarum decursu lingua primum difficulter mota, balbutiens, dein paralysi aliquando afficitur. Hæc autem linguæ conditio summam virium jacturam indicat, nec non pessime præsagit, et ab illa duntaxat sese movendi difficultate, quam lingua ratione siccitatis, et asperitatis, vel ulcerationum, in ejus superficie interdum obviarum patitur, distingui meretur.

---

(1) Instit. med., cap. de signis morbor. § 919.

(2) Ouvr. cit., pag. 61.

(3) Oper. med., pag. 90.

(4) Bullet. de la Société de Méd. de Paris, vol. XI, pag. 221.

In paralysi generali tota lingua paralysi afficitur; in hemiplegia vero unicum tantum latus, atque lingua, ex ore porrecta, in latus lateri paralytico oppositum invertitur. In utroque autem casu, ille linguæ status non alio quam ipse morbus primarius, cujus paralysis generalis, vel hemiplegia ut plurimum sunt effectus, stipatur periculo.

DE LINGUA PUSTULOSA, ULCEROSA, APHTHOSA.

In morbis acutis, atque chronicis, lingua aliquando pustulis, ulcusculis vel aphthis fit conspicua, quæ morbi gravitatem indicare solent, atque ejus funestum eventum nonnunquam prænuntiant. Rhazes (1) linguam pustulosam in morbis pravæ indolis omnino lethalem judicat, atque ægrum, si pustulæ viciæ magnitudinis in lingua animadvertuntur et febris simul est vehemens, initio diei subsequentis moriturum contendit. Prosp. contrà Alpinus (2) quamvis hasce pustulas ut signa morbi malignitatis aspiciat, testatur tamen sese non omnes ægros hoc in casu mortuos vidisse. Quæ ultima sententia magis sane cum observatis est consentanea.

Coopmans (3) insuper de bullis seu vesiculis, in febribus putridis, malignis in lingua perceptis sermonem habet, ipsasque semper periculosas, et nonnunquam inevitabilem imminentem mortem significare asserit. Ita de bulla sublivida in pleuritidis principio in lingua facta loquitur Divus Senex (4): « bullâ sublividâ fiente in lingua, in principio, qualis est ferri tincti in oleum, diffi-

(1) Oper. pag. 308.

(2) Oper. cit., pag. 324.

(3) Oper. cit., pag. 198.

(4) Coac. prænot., sect. II, n.° 225.

» culter solutio contingit: et judicatio quidem ad decimum quartum diem per-
» venit, sanguinem autem plerumque spuunt ».

In morbis eruptivis imprimis variolis, eruptio seu pustulæ non semper solam corporis superficiem externam, sed etiam linguam ac cavitatem oris interdum obsident. Exstant præterea exempla hominum, variolis malignis affectorum, qui linguam exulceratam, gangrenâ vitiatam, et fere totaliter erosam vel destructam habuerint (1).

Apud phthisi laborantes, etsi lingua sæpe non multum a statu naturali recedat, attamen inter illo diro affectos morbo, quandoque alii ex lingua dolent; alii ipsam rubram veluti igneam habent; apud alios dura, corioque exsiccato similis est; apud quosdam papulis, quarum quædam in suppurationem abeunt, cooperta invenitur; dum aliàs referta est aphthis, ulceribus cancrosis, quæ plus minus alte ejus substantiam rodunt, simulque escharas gangrenosas oris membranam destruentes producunt (2).

Quod aphthas attinet, vel essentiales sunt et nonnunquam teneræ ætatis infantes infestant, vel in morborum sive acutorum, sive chronicorum decursu superveniunt, atque symptomaticæ tunc vocantur.

Linguam, os, fauces, œsophagum, et aliquando totum tubum alimentarem obsident aphthæ, atque majori aut minori stipantur periculo, in ratione ægri ætatis et virium, morbi indolis et temporis, quo sese manifestant, pro illarum numero, formâ et colore, quem induunt, atque prout pluries evanescunt et redeunt. De hisce considerationibus, quas silentio præterire dissertationis inauguralis limites cogunt, consuli merentur imprimis Celeb. Ketelaer (3), Van

---

(1) Portal, ouv. cit., pag. 528. Item Mém. de l'Acad. de chir., vol. et édit. cit., pag. 326 et suiv.

(2) Portal, ouvr. cit., pag. 527.

(3) Dissert. de aphthis nostratibus.

Swieten (1), et alii nonnulli in arte clari viri, qui pariter de aphthis scripserunt.

DE LINGUÆ TEMPERIE.

In morborum decursu a temperie sua naturali etiam interdum recedit lingua. Nunc enim ad digitos tangentis admodum calida et veluti urens percipitur. Hoc aliquando in morbis acutis, febribus ardentibus etc. locum habet, ac morbi vim indicat. Aliàs vero ad attactum omnino frigida persentitur. Hæc autem linguæ frigiditas pessimum est signum, quod Riverius (2) in diarrhœa atque dysenteria, brevi postea morte terminatis, sese observasse affirmat, et unde linguam frigidam inter signa lethalia esse referendam collegit.

TANTUM.

POSITIONES MEDICÆ.

I.

Similia signa non idem portendunt periculum in unaquaque morbi periodo.

II.

In acutis morbis magis fallaces sunt quam in chronicis notæ salutis et mortis.

(1) Oper. cit., tom. III, pag. 196 et seq.

(2) Oper. cit., pag. 567.

III.

Vera morbi indoles sæpe non nisi ex remediorum adhibitorum efficaciæ defectu, seu effectu nocivo dignoscitur.

IV.

Circulationem sanguineam sive directam, sive indirectam, inter matrem et fœtum in utero ejus inclusum, existere negamus.

V.

Fœtui est placenta, quod pulmones post nativitatem homini.

VI.

In erysipelate sanguisugarum cuti inflammatæ applicatio periculosa.

VII.

In doloribus topicis, febre inflammatoria stipatis, vesicatoriorum usus non raro nocet.

VIII.

Distinctio revulsionem inter et derivationem pro praxi est inutilis.

IX.

Febris, etsi morbus, attamen optimum pertinacium morborum fieri potest remedium.

X.

Frequentes in adolescentia narium hæmorrhagiæ, in juventute hæmoptisim, vel alios pectoris morbus præsagiunt.

Nil, quod legibus Academicis contrarium sit, me invenisse testor.

J. C. VAN ROTTERDAM,

H. T. DECANUS.